

QƏLƏMİN UCUNDA DÖYÜNƏN YAZIÇI ÜRƏYİ

...Ucadağlarqoyunda-Hacılar kəndində dünyaya gözünü açan, Gədəbəyin dağ havasını, cana məlhəm olan suyunu içən, Qasım kişinin halal çörəyilə boy atan, illər keçəndən sonra yazıçı-jurnalist kimi tanınan, şöhrəti ellər gözən, yaratdığı əsərlərlə müasir Azərbaycan ədəbiyyatında öz halal yerini tutan Sabir Hüseynov «Ömür borcu» (Bakı, 2023) kitabıyla görüşümüzlə gəlib və bu növbəti görüşündə də o, oxucuların ürəyini bir daha ovsunlaya bilib. Kitabda yer alan povest («Ömür borcu») və hekayələr («Ürək yangısı», «Yalan», «İmtahan», «Adam ol») onun qüdrətli qələm sahibi olduğunu bir daha təsdiqləyir.

Sabirin qələmə aldığı əsərlərinin hər birini həyacansız oxumaq, həm də özünü təsvir olunan obrazlarla birlikdə görmək mümkün deyil. Oxucunun ürəyini yerindən oynadan, ona güclü təsir edən, mürgülü xatirələri oyadan hekayələr, əslində hər birimizin həyat hekayəsidir. Məhz ona görə də Sabirin yazdıqları bizi duyğulandırır, ötüb-keçən gənclik illərini bizə təzədən yaşadır. Yazıçı qələminin gücünü, yazıçı istedadının möhtəşəmliyini «Ömür borcu»nda da, «Ürək yangısı»nda da, «İmtahan»da da, «Yalan»da da, «Adam ol»da da bir daha hiss edirik. Hadisələri bəzəksiz-boyasız gözlərimiz önündə canlandıran Sabir Hüseynovun yaradıcı fəaliyyət sahəsinin böyük bir qismi halallıq, düzlük, təmiz sevgi, yurd yeri, yurdd yaşanan gənclik illərlə əlaqədardır.

«Ömür borcu» kitabında, bədii sözün, bədii obrazın unikal təsir imkanları, mühakimə mədəniyyəti, müxtəlif insan taleləri, həyat dolaylarının ibrətamiz nümunəsi... Sabirin qələmində sadə, aydın və oxunaqlı bir şəkildə oxucuların mühakiməsinə verilib, əslində burada mühakimə olunması heç nə yoxdur, hər şey güzgü kimi əks olunub və bu güzgüdə hər kəsin özünü görə biləcəyi və tanıyacağı bir obraz əks olunub və bu obrazlar qalereyası yazıçının dərin müşahidə qabiliyyətindən, yaradıcı təfəkküründən, həyata yaxından bələd olmasından, həyatın gedişatını düzgün müəyyən etməsindən xəbər verir.

Həyatda gördüklərini, müşahidə etdiklərini, yaşadıklarını... qəlbinin süzgəcindən keçirib qələmə alan yazıçı Sabir Hüseynovun əsərləri ona görə təsirli və qiymətlidir ki, o, hamının yaşadığı hissləri, hamının ürəyindən keçən duyğuları, fikirləri, yaşadığı olayları...ustalıqla qələmə almağı bacarır. O, həm də qələmə aldıklarını elə təsirli və bədii şəkildə oxuculara çatdırır ki, istər-istəməz dərin düşüncələrə qərqlə olursan, ötən illərə qayıdırsan, yatmış duyğular, mürgülü xatirələr silkələnib oyanır, iç dünyanı bir vaxtlar yaşadığın duyğular yenidən bürüyür.

Sabirin hər hekayəsində sunami gücü var. Bu gücün təsirindən oxucunun ürəyi bulaq suyu kimi tərtəmiz olur və oxucu özünü həmin o hekayə qəhrəmanlarının - müsbət qəhrəmanların yerində görür. Kitabda yer almış povestlərdə, hekayələrdə də baş qəhrəmanı yazıçının özüdür. O, təkə müşahidə etdiklərini yox, həm də öz yaşantılarını, ömrünə iz salan ağrılı-acılı günləri, həyatda rast gəldiyi müxtəlif xarakterli adamları - Şər və Xeyir adamları ədəbiyyata gətirməklə həm də ədəbiyyatın ədəbi dünyasında öz yeri, öz üslubu, öz dəsti-xətti olduğunu bir daha açıb göstərir.

Sabirdə müşahidə qabiliyyəti, adi bir obrazdan ümumi bir obraz yaratmaq bacarığı diqqəti cəlb edən xüsusiyyətlərdən biridir. Çox uzağa getməyək; «Yalan» hekayəsini nəzərdən keçirək. Hekayə real hadisələr üzərində qurulub. İlqarla Sevincin, Sevincin anası Aynur xanımın, Aynur xanımla Xəlilin, eləcə də dünyagörmüş Əsəd kişinin obrazları o qədər canlı, o qədər bəşəri, o qədər inandırıcı və təbii verilib ki, onların hər birinin ürəyinin hansı hisslə, hansı məqsədlə, hansı arzusuyla döyünməsi də diqqətdən yayınmır. «Yalan» hekayəsi ötən əsrin yetmişinci və səksəninci illərinin yaşantılarından bəhs etsə də bu günümüzlə də yaxından səsleşir. Əsərin qəhrəmanı İlqar öz həyatını yalan üzərində qurur, canından çox sevdiyi Sevinc xanımdan ayrılmalı olur, onu var-dövlət, vəzifə maraqlandırmır, o, təmiz, ulvi sevgi üzərində qurulan ailə arzularıdır.

Amma təəssüf ki, bu günkü gəncləri sevgi, məhəbbət yox, var-dövlət düşündürür. Onların çoxu yalan üzərində ailə həyat qurur və çox keçmir ki, qurduqları ailə həyatı dağılır. Düşünürəm ki, Sabirin «Yalan» hekayəsi müasir gənclərə əsil örnək ola biləcək bədii əsər nümunəsidir.

...«İmtahan» hekayəsi kövrək, həzin notlar üzərində yazılıb. Əsəri oxuduqca kişiliyin, mərdliyin, əsl sevginin, eşqə sədəqətin, həyatla mübarizədə dirəniş göstərməyin, övlad sevgisinin...şahidioluruq.

Əsərdə Teymur müəllimin ömür-gün yoldaşı Nailə xanıma sosuz məhəbbəti, sədəqəti, ona ömrü boyu vəfalı olması oxucunu heyrtləndirməyə bilmir.

Həyatda Teymur müəllim kimi etibarlı, sədəqətli, vəfalı həyat yoldaşına az rast gəlinir, onların sayı azdır, barmaqla sayılacaq qədərdir. Nailə xanımın vaxtsiz ölümündən sonra üç körpə qız övladına həm atalıq, həm də analıq edən, onları böyüdən, onlara ali təhsil verən, evləndirən Teymur müəllim qocalsa da, yenə də cibində Nailə xanımın şəklini gəzdirir, hər gün onun şəkili ilə danışır və bununla da təselli tapır.

Sabir Hüseynov

Ömür borcu

Sabir Hüseynov «İmtahan» hekayəsini qələmə almaqla əsl eşq nədir, məhəbbət nədir, vəfalı olmaq nədir? suallarını cavablandırmış olur, bir yazıçı kimi əsl ailənin necə olmasını, ailə təməlinin necə qorunub-saxlanmasını açıb göstərir.

Bu gün beş gənc ailədən az qala üçü boşanırsa, sevgi, məhəbbət var-dövlət üstündə qurulursa, ailələr sabun köpüyü kimi dağılırsa...bufaciədir, millətəngələcəyinin məhvə sürüklənməsi deməkdir. Məhz bu səbəbdən «İmtahan»ı gənc ailə quranların oxuması, bu hekayədən faydalanması son dərəcə zəruridir və Sabir Hüseynov bu zərurəti nəzərə alaraq «İmtahan» hekayəsilə həm yazıçı, həm də Dədə Qorqud missiyasını yerinə yetirib.

...«Adam ol» hekayəsində Mürsəl adında maraqlı bir obraz var. Bu obraz yazıçı tənəyyüldən yararlanmayıb, onun şəxsən tanıdığı və oxucuya da tanıtdığı mənfi bir tipdir, mələk cildinə bürünmüş şeytandır. Mürsəl kimi yalançı, saxta, soysuz və təhlükəli adamlar cəmiyyətdə xərcəng kimi kök atıb hər yanı bürüməkdədir.

Hekayə kəskin və təsirli bir süjet üzərində cərəyan edir. Hadisələr o qədər təsirli, o qədər həyəcanlı tərzdə qələmə alınıb ki, oxucu Nazim müəllimin həyatına namərdcəsinə müdaxilə edən bu yaramaz və adamlıqdan uzaq olan Mürsəlin qarısına deyilməkdən özünü saxlaya bilmir.

Hekayənin sonunda Mürsəlin - buqələmun adamın Nazim müəllimdən birdəfəlik uzaqlaşdığını görəndə oxucu rahat nəfəs alır, Mürsəl kimi şeytan adamlara lənətlər yağdırır.

Mürsəl hər gün rastlaşdığımız tipik bir obrazdır, necə deyirlər hər xeyirxah adamın, ürəyi yaxşılıq etmək arzusu ilə döyünən hər bir Allah adamının həyatda rast gəldiyi bir Mürsəl var və o Mürsəl çox təhlükəlidir. Bu gün yaxşı və xeyirxah adamlar şeytan adamlarla əhatə olunub, çünki şeytan adamlar yaxşı adamlardan öz xeyirləri üçün faydalanmağı yaxşı bacarırlar.

Mənəvi cəhətdən axtalanan, maddi nemətə görə vurnuxan, həyatını yalan üzərində quran Mürsəl əslində heç kimin yaxına buraxmaq istəmədiyi bir zavallıdır. Onun ruhunun qida mənbəyi hiyləgərlikdir, yalan danışmaqdır, aldatmaqdır, ona əl uzadanın əlini kəsməkdir. Yazıçı «Sos» signalı çalaraq insanları Mürsəl kimi şarlatanlardan uzaq olmağa çağırır.

Və ən nəhayət, demək istəyirəm ki, «Ömür borcu» povestində Ayaz da, «Ürək yangısı»nda Vasif də, «İmtahan»da Teymur da, «Yalan»da İlqar da, «Adam ol»da Nazim də əsl Azərbaycan gəncləridir. Vətənə şöhrət gətirən, halallığı, düzlüyü, sevgini, məhəbbəti yaşadan, qeyrətli, mərd oğullardır. Məhz həmin oğullarla Vətən Vətən olur. Bu əsərlərin hər biri insan qəlbi haqqında hekayələrdir. Bu hekayələrin hər birində bir romanlıq fikir var. Romana yerləşə biləcək hadisələri, həyat gerçəkliklərini ayrı-ayrı hekayələrdə oxuculara çatdırmağın özü də yazıçı qələminin qüdrətindən xəbər vermirmi? Yazıçı ürəyinin işığında qələmə alınmış bu hekayələr maraqlı və birnəfəsə oxunan əsərlərdir. İnsan və cəmiyyət, şəxsiyyət, zaman və s. problemlər üzərində oxucunu düşüncələrə sövq edən Sabir Hüseynovun hər bir əsəri reallıq müstəvisində və ustalıqla qələmə alınıb.

Sabirin hekayələrində bədii təsvirin, insan xarakterinin ilmə-ilmə açılması, yazıçı tənəyyülünün sonsuzluğu, süjet xəttinin mükəmməlliyi heyranedicidir. Hər hekayədə möhtəşəm və qüdrətli yazıçı istedadını, xalqa, zamana, millətə, vətənə xidmət edən qələmin, fəlsəfi düşüncənin, yazıçı yangısının şahidi olur. Həm də şahidi oluruq ki, yazıçının qələmi ən gözəl silahıdır, kitabları özünü təsdiqidi. Bu da onu deməyə əsas verir ki, Sabirin «Ömür borcu» kitabı da həm ədəbiyyatın, həm də ədəbiyyat tarixinə yazılacaq.

Qələmin ucunda ürəyi döyünən Sabir Hüseynovun «Ömür borcu» kitabı həm də onun həyata nə qədər dərindən bələd olduğunu, insanları nə qədər yaxından tanıdığını, müxtəlif olaylar, çəkişmələr silsiləsini məharətlə qələmə aldığına göstəricisidir. Bu kitab eyni zamanda gənclərin ideyasıyasa tərbiyəsində, milli mənlik şüurunun möhkəmlənməsində, həyata baxışında, həyatın sərt sınaqlarına dözümlü olmasında, vətənpərvərlik ruhunun aşılmasında, sevgi imtahanından uğurla çıxmasında və s. əvəzsiz xidmət göstərəcək, oxuculara dəyərli bir töhfə olacaqdır. Qələmin korşalması, Sabir Hüseynov!

Yeni-yeni əsərlərini oxumaq arzusu ilə:

Vaqif İSAQOĞLU